

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ถกค่ายเพลงระดับโลก หนุนระบบนิเวศสร้างสรรค์ “เพลงไทย” ลุยตลาดอินเตอร์ เร่งปลดล็อกข้อจำกัดในการบริหารจัดการลิขสิทธิ์ยุค AI อย่างสมดุล

อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา ให้การต้อนรับ Mr. Ang Kwee Tiang รองประธานอาวุโส ฝ่ายนโยบายภาครัฐประจำภูมิภาคเอเชีย ยูนิเวอร์แซลมิวสิกกรุ๊ป (UMG) และคณะกรรมการบริหารภูมิภาคเอเชีย สมาพันธ์ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงระหว่างประเทศ (IFPI) เพื่อหารือแนวทางความร่วมมือยกระดับอุตสาหกรรมเพลงไทยสู่ตลาดสากล พร้อมแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับการรับมือความท้าทายด้านการบริหารจัดการลิขสิทธิ์ในยุคดิจิทัล

นางอรมน ทรัพย์ทวีธรรม อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา เปิดเผยว่า อุตสาหกรรมเพลงไทย มีศักยภาพโดดเด่นเป็นอย่างมาก โดยปัจจุบันมีขนาดตลาดใหญ่เป็นอันดับ 1 ของอาเซียน และรั้งอันดับ 29 ของโลก ด้วยมูลค่าตลาดกว่า 100.90 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งรายได้หลักกว่าร้อยละ 90 มาจากระบบสตรีมมิงบนแพลตฟอร์มดิจิทัลต่างๆ สะท้อนโอกาสในการเติบโตของเพลงไทยในเวทีสากลอย่างชัดเจน ด้วยศักยภาพดังกล่าว กรมฯ จึงเดินทางนโยบายเชิงรุกในการเสริมสร้างความร่วมมือกับกลุ่มค่ายเพลงระดับโลก เพื่อส่งเสริมระบบนิเวศที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์และยกระดับเพลงไทยสู่ตลาดต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นการสร้างความตระหนักรู้ด้านลิขสิทธิ์ ควบคู่กับการพัฒนากลไกการคุ้มครองและบริหารจัดการลิขสิทธิ์ให้สอดคล้องกับบริบทยุคดิจิทัล

นางอรมน กล่าวว่า จากการหารือแนวทางการส่งเสริมความรู้ด้านลิขสิทธิ์ร่วมกับ UMG และ IFPI ทุกฝ่ายเห็นพ้องว่า พฤติกรรมการบริโภคเพลงมีความแตกต่างกันตามช่วงวัยและกำลังซื้อ โดยกลุ่มวัยทำงานและวัยสูงอายุมีแนวโน้มยินดีจ่ายค่าลิขสิทธิ์เพื่อเข้าถึงผลงานที่มีคุณภาพมากกว่ากลุ่มอื่นๆ การรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ด้านลิขสิทธิ์จึงจำเป็นต้องออกแบบรูปแบบการสื่อสารให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในแต่ละช่วงวัย ซึ่งกรมฯ จะประสานความร่วมมือกับ IFPI นำข้อมูลเชิงสถิติของผู้บริโภคงานเพลงที่จำแนกตามช่วงอายุมาวิเคราะห์เชิงลึก และพัฒนากิจกรรมรณรงค์สร้างความตระหนักรู้เรื่องลิขสิทธิ์ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนและคนรุ่นใหม่ อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมต่อยอดองค์ความรู้ด้านการใช้ประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์ในเชิงพาณิชย์ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมเพลงไทย เพื่อกำหนดกลยุทธ์และวางแผนธุรกิจอย่างเหมาะสม เตรียมพร้อมสู่สนามแข่งขันในตลาดสากลได้อย่างเข้มแข็ง

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาในภาพรวมเชิงเศรษฐกิจ พบว่า ปัจจุบันอุตสาหกรรมลิขสิทธิ์มีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ คิดเป็นร้อยละ 8.01 ของ GDP และสร้างการจ้างงานกว่า 9 แสนตำแหน่ง โดยมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การขยายตัวดังกล่าวมาพร้อมกับความท้าทาย

จากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) โดยเฉพาะการนำผลงานลิขสิทธิ์ไปใช้ในการฝึกฝน (Train) AI โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งอาจเข้าข่ายการละเมิดลิขสิทธิ์ ส่งผลให้ภาคเอกชนเจ้าของสิทธิยังคงมีความกังวลในประเด็นดังกล่าว โดยกรมฯ ตระหนักถึงข้อห่วงกังวลนี้ จึงบูรณาการความร่วมมือกับสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำงานร่วมกันภายใต้ “คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์อย่างมีความรับผิดชอบ” โดยในไตรมาสแรกของปี 2569 นี้ คณะทำงานฯ จะเดินทางศึกษาและพิจารณามาตรการทางกฎหมายที่จำเป็นต่อการเตรียมสภาพแวดล้อมด้านทรัพย์สินทางปัญญาให้เอื้อต่อการพัฒนาและประยุกต์ใช้ AI อย่างเหมาะสม และมีความรับผิดชอบต่อเจ้าของลิขสิทธิ์ ท่ามกลางสถานการณ์ทางเทคโนโลยี สังคม และเศรษฐกิจของไทย ตลอดจนความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาซึ่งกรอบกฎหมายที่ชัดเจนในการคุ้มครองสิทธิและค่าตอบแทนของผู้สร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศ

นอกจากนี้ ในการประชุมยังมีการหารือแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอการขยายอายุความคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ภายหลังจากผู้สร้างสรรค์เสียชีวิตจาก 50 ปี เป็น 70 ปี โดยกรมฯ ได้เปิดรับฟังความเห็นจากทุกภาคส่วนอย่างรอบด้าน และมีความเห็นในเบื้องต้นว่าการพิจารณาประเด็นดังกล่าวจำเป็นต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้สร้างสรรค์และผู้ใช้ประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์ในหลายมิติ เพื่อให้การคุ้มครองงานลิขสิทธิ์สามารถสนับสนุนทั้งการสร้างสรรค การเข้าถึงองค์ความรู้ และการนำผลงานเดิมมาพัฒนาต่อยอดใหม่ ตลอดจนการพิจารณาผลกระทบต่อระบบนิเวศข้อมูลและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลของประเทศ โดยเฉพาะนโยบายการเป็นศูนย์กลางข้อมูล (Data Center) ของภูมิภาค ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและการใช้ข้อมูลอย่างถูกกฎหมาย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ของไทยในระยะยาว

อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา กล่าวทิ้งท้ายว่า ภายใต้ความร่วมมือกับหน่วยงานระดับโลก กรมฯ มุ่งมั่นที่จะสร้างระบบนิเวศที่เอื้อต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ไทย โดยยึดหลักการสร้างสมดุลระหว่างการคุ้มครองและการใช้ประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์ เพื่อรักษาผลประโยชน์และผลตอบแทนที่เป็นธรรมให้กับผู้สร้างสรรค์ไทย ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีและข้อมูลเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพร้อมเร่งสร้างความชัดเจนด้านกฎหมาย เพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้สร้างสรรค์และนักลงทุนสามารถดำเนินธุรกิจร่วมกันได้อย่างมั่นคง และส่งเสริมผู้ประกอบการไทยให้เติบโตอย่างยั่งยืนในเวทีสากล